

Věc T-44/00

Mannesmannröhren-Werke AG

v.

Komise Evropských společenství

**„Hospodářská soutěž – Dohody narušující hospodářskou soutěž – Trh s bezešvými
ocelovými trubkami – Délka trvání porušení – Pokuty“**

Rozsudek Soudu (druhého senátu) ze dne 8. července 2004 II - 2233

Shrnutí rozsudku

- 1. Hospodářská soutěž – Dohody narušující hospodářskou soutěž – Dohody mezi podniky –
Důkaz porušení – Předložení dokumentu Komisi bez uvedení jejího zdroje – Přítupnost*

2. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Rozhodnutí Komise, kterým se určuje, že došlo k porušení – Rozhodnutí neshodující se se sdělením výhrad – Porušení práv obhajoby – Podmínka – Nemožnost podniku bránit se proti nakonec uvedeným výhradám*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 19 odst. 1)
3. *Hospodářská soutěž – Dohody narušující hospodářskou soutěž – Narušení hospodářské soutěže – Kritéria posouzení – Protisoutěžní cíl – Dostačující zjištění*
(Čl. 81 odst. 1 ES)
4. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Rozhodnutí Komise, kterým se určuje, že došlo k porušení článku 81 ES – Povinnost vymezit trh – Neexistence v případě dohody o rozdělení trhů*
(Čl. 81 ES)
5. *Hospodářská soutěž – Dohody narušující hospodářskou soutěž – Dohody považované za prvky tvořící jedinou protisoutěžní dohodu – Podmínky – Celkový plán sledující společný cíl – Podniky, kterým může být vytýkána účast na jediné dohodě – Podmínky*
(Čl. 81 odst. 1 ES)
6. *Řízení – Předložení nových žalobních důvodů v průběhu řízení – Rozlišování mezi důvody veřejného pořádku a ostatními důvody, jako jsou meritorní důvody – Nedostatečné odůvodnění – Žalobní důvod, kterého se lze dovolávat v každém stádiu řízení*
7. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Komisí stanovené pokyny o metodě – Povinnost Komise se jimi řídit*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
8. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Prostor pro uvážení vyhrazený Komisi – Možnost zvýšit úroveň pokut pro posílení jejich odrazujícího účinku*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15)
9. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost porušení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)

10. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Nutnost rozlišovat mezi podniky, které se dopustily stejného porušení, v závislosti na jejich celkovém obratu – Neexistence*

(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1a pododst. 6)

11. *Hospodářská soutěž – Pravidla Společenství – Porušení – Přičtení odpovědnosti – Právnícká osoba provozující podnik v okamžiku porušení – Převzetí odpovědnosti jinou osobou, která převzala provoz – Přípustnost – Dosah v případě účasti nového investora na porušení*

(Čl. 81 odst. 1 ES)

12. *Řízení – Důkaz – Důkazní břemeno – Přenesení z žalobkyně na žalovanou ve zvláštním případě – Neschopnost Komise upřesnit datum uplynutí jí uzavřené dohody se třetím státem*

13. *Řízení – Spojené věci – Přihlédnutí k důkazům obsaženým ve spisech souběžných věcí*

14. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Polehčující okolnosti – Posouzení – Nutnost odděleného zohlednění každé okolnosti – Neexistence – Globální posouzení*

(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 3)

15. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Polehčující okolnosti – Jednání odchylovající se od dohodnutého jednání – Posouzení*

(Nařízení Rady č. 17, čl. 15; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 3 druhá odrážka)

16. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Polehčující okolnosti – Ukončení protiprávního jednání po zásahu Komise – Nezbytnost vztahu příčinné souvislosti*

(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 3)

*17. Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Neuložení nebo snížení pokuty za spolupráci obviněného podniku – Dodržování zásady rovného zacházení
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)*

*18. Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Neuložení nebo snížení pokuty za spolupráci obviněného podniku – Snížení na základě nezpochybňování skutkových zjištění – Podmínky
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 96/C 207/04, bod D2)*

1. V právu Společenství platí zásada volného hodnocení důkazů a jediným náležitým kritériem pro hodnocení předložených důkazů je jejich hodnověrnost. Navíc pro Komisi může být nezbytné chránit anonymitu informátorů a tato okolnost nepostačuje k tomu, aby Komisi činila povinnou nepřihlédnout k důkazu, který má k dispozici.
2. Práva na obhajobu jsou porušena v případě nesouladu mezi sdělením výhrad a konečným rozhodnutím pouze za podmínky, že výhrada stanovená v konečném rozhodnutí nebyla ve sdělení výhrad dostatečně vylíčena tak, aby se jeho adresáti mohli účinně bránit.

V důsledku toho, ačkoliv mohou být argumenty žalobkyně týkající se skutečnosti, že Komise neodhalila totožnost autora vůči ní uplatňovaného dokumentu ani jeho původ, relevantní pro účely posouzení hodnověrnosti, a tedy důkazní síly tohoto důkazu, není namístě považovat tento dokument za nepřijatelný důkaz, který je třeba ze spisu odstranit.

Povinnost Komise se v rámci sdělení výhrad omezuje na vylíčení uvedených výhrad a jasné vyjádření skutkového stavu, ze kterého vychází, jakož i jejich kvalifikace tak, aby se jeho adresáti mohli účinně bránit.

V tomto ohledu může být právní kvalifikace skutkového stavu uvedená ve sdělení výhrad přirozeně pouze předběžná a pozdější rozhodnutí Komise nemůže být zrušeno pouze z důvodu,

(viz body 84, 85)

že se konečné závěry vycházející z tohoto skutkového stavu neshodují přesně s touto předběžnou kvalifikací. Komise totiž musí adresáty sdělení výhrad vyslechnout a popřípadě vzít v úvahu jejich vyjádření, kterými odpovídají na uvedené výhrady, a změnit své posouzení právě za účelem dodržení jejich práv na obhajobu.

zeměpisné trhy přesným způsobem definovat v případě, že samotným cílem dohody je omezení hospodářské soutěže „rozdělením trhů“, neboť skutečná nebo potenciální hospodářská soutěž byla na dotčených územích nutně omezena, bez ohledu na to, zda tato území tvoří nebo netvoří „trhy“ v přísném slova smyslu.

(viz body 98–100)

(viz bod 132)

3. Podniky, které uzavírají dohodu s cílem omezit hospodářskou soutěž, se nemohou v zásadě vyhnout použití čl. 81 odst. 1 ES s odkazem na to, že jejich dohoda neměla mít na hospodářskou soutěž měřitelný dopad.

(viz body 130, 196)

5. Pokud se týká hospodářské soutěže, jednání, která jsou částí širšího celkového plánu a kterými je sledován společný cíl, mohou být považována za představující jedinou dohodu. Pokud totiž Komise dokazuje, že podnik prostřednictvím své účasti na dohodách věděl nebo nutně musel vědět, že se tím začlenil do jediné dohody, může být jeho účast na dotčených dohodách narušujících hospodářskou soutěž výrazem jeho přistoupení k této dohodě.

4. Povinnost vymezit trh v rozhodnutí vydaném na základě použití článku 81 ES má Komise pouze tehdy, nelze-li bez tohoto vymezení určit, zda je dotčená dohoda způsobilá ovlivnit obchod mezi členskými státy nebo zda jejím cílem nebo výsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení soutěže na společném trhu. V zásadě není nutné dotčené

(viz bod 181)

6. V rámci žaloby na neplatnost předstává žalobní důvod vyplývající z chybějícího nebo nedostatečného odůvodnění právního aktu Společenství, na rozdíl od meritorního důvodu, důvod veřejného pořádku, který je jako takový soudce Společenství povinen uplatnit i bez návrhu a kterého se účastníci řízení mohou tudíž dovolávat v každém stadiu řízení.

(viz body 192, 210)

7. Ačkoli Komise disponuje při stanovení výše pokut určitým prostorem pro uvážení, nemůže se odklonit od pravidel, která si sama stanovila. Komise tak musí nutně vzít v úvahu znění pokynů o metodě stanovování pokut udělených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO, zvláště těch jejích prvků, které jsou stanoveny kogentně.

(viz body 212, 230, 231, 274)

8. Komise při stanovení výše pokut disponuje určitým prostorem pro uvážení, aby mohla podniky přimět k dodržování pravidel hospodářské soutěže. Mimoto

skutečnost, že Komise v minulosti ukládala za určité druhy porušení pokuty v určité výši, ji nezbavuje možnosti zvýšit tuto úroveň v rámci mezi stanovených nařízením č. 17, pokud je to nezbytné za účelem zajištění politiky hospodářské soutěže Společenství. Účinné použití pravidel hospodářské soutěže Společenství naopak vyžaduje, aby Komise mohla vždy přizpůsobit úroveň pokut potřebám této politiky.

(viz bod 217)

9. Výše pokuty uložené podniku na základě porušení v oblasti hospodářské soutěže musí být přiměřená tomuto porušení z hlediska jeho celkového posouzení a s přihlédnutím zejména k jeho závažnosti.

Pro posouzení závažnosti porušení je nutné přihlédnout k velkému počtu

skutečností, jejichž povaha a význam se mění podle druhu daného porušení a jeho zvláštních okolností.

(viz bod 229)

pravidel hospodářské soutěže je v zásadě povinná za ně nést odpovědnost i v případě, že odpovědnost za provoz podniku převzala v okamžiku přijetí rozhodnutí konstatujícího porušení jiná osoba. Avšak o takový případ se nejedná, pokud osoba, která převzala odpovědnost za provoz podniku, převzala odpovědnost prohlášením odpovědnost za jednání, která jsou vytýkána jejímu předchůdci.

10. Vzhledem ke znění bodu 1a šestého pododstavce pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESUO je na místě mít za to, že si Komise zachovala určitý prostor pro uvážení ve vztahu k možnosti zvážit pokuty podle velikosti každého podniku. Komise tak není v případě udělení pokut více podnikům, které se dopustily stejného porušení, povinná zajistit, že se do konečné výše pokut promítne rozlišování mezi dotýčenými podniky, pokud jde o jejich celkový obrat.

Nicméně takové pravidlo v žádném případě neumožňuje se domnívat, že za daných okolností by musela být autorovi takového prohlášení, který se rovněž samostatně podílel na porušení, uložena jediná souhrnná pokuta, jejíž výše by byla nižší než výše dvou pokut uložených samostatným podnikům.

(viz body 254, 255)

(viz bod 247)

11. Co se týče hospodářské soutěže, fyzická nebo právnická osoba, která řídila dotčený podnik k okamžiku porušení

12. Ačkoli obecně žalobce nemůže důkazní břemeno přenést na žalovaného tím, že se dovolává okolností, které sám nemůže dokázat, nemůže být pojem důkazního břemene ve prospěch Komise použit, pokud jde o datum ukončení níže uvedených smluv, rozhodla-li se Komise nevzít v úvahu existenci porušení pravidel hospodářské soutěže pro dobu, po

ktehou byly v platnosti dohody o sebeomezeních uzavřené mezi třetí zemí a Komisí zastoupeným Společenstvím. Nevysvětlitelná neschopnost Komise předložit důkazy o okolnostech, které se jí přímo týkají, totiž zbavuje Soud možnosti, aby rozhodl se znalostí věci, pokud jde o uvedené datum ukončení, a bylo by v rozporu se zásadou řádné správy, pokud by podniky, které jsou adresáty napadeného rozhodnutí a které nejsou na rozdíl od Komise s to předložit chybějící důkaz, měly nést důsledky této neschopnosti Komise.

(viz body 261–263)

13. Soud může ve spojených věcech, v nichž všichni účastníci řízení mají možnost nahlédnout do všech spisů, přihlédnout z úřední povinnosti k důkazním materiálům, které jsou obsažené ve spisech v souběžných věcech.

(viz bod 264)

14. Ačkoli okolnosti uvedené ve výčtu v bodě 3 pokynů o metodě stanovování pokut podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO patří nepochybně mezi ty, které Komise může v určitém daném případě zohlednit, není Komise s ohledem na znění uvedeného bodu 3 povinna z tohoto důvodu provést dodatečné snížení pokuty automaticky, jakmile podnik uvádí skutečnosti za účelem prokázání existence některé z takových okolností. Vhodnost případného snížení pokuty z titulu polehčujících okolností musí být totiž posouzena z celkového pohledu s přihlédnutím ke všem relevantním okolnostem jako celku.

(viz bod 274)

15. Skutečnost, že se podnik, jehož účast na součinnosti s jeho soutěžiteli za účelem rozdělení trhů je prokázána, na trhu nechoval v souladu s tím, na čem se dohodl se svými soutěžiteli, totiž nepředstavuje nezbytně skutečnost, ke které by se při stanovování výše ukládané pokuty mělo přihlížet jako k polehčující okolnosti.

Druhá odrážka bodu 3 pokynů o metodě stanovování pokut podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO musí být proto vykládána v tom smyslu, že Komise je povinna uznat existenci polehčujících okolností z důvodu neprovádění dohody narušující hospodářskou soutěž pouze tehdy, pokud podnik, který se této okolnosti dovolává, může prokázat, že se provedení této dohody narušující hospodářskou soutěž bránil tak jednoznačně a důrazně, že tím bylo její fungování narušeno a že s dohodou ani zdánlivě nesouhlasil, a nepodněcoval tak jiné podniky k jejímu provedení.

porušení bylo ukončeno již před prvním zásahem Komise nebo v případě, že podniky přijaly již před tímto datem pevné rozhodnutí jej ukončit.

(viz body 280, 281)

(viz bod 277)

17. Pokud podniky poskytnou Komisi ve stejném stadiu správního řízení a za obdobných okolností podobné informace, které se týkají skutečností, které jsou jim vytýkány, musí být stupeň poskytnuté spolupráce považován za srovnatelný, následkem čehož musí být tyto podniky posuzovány rovným způsobem, pokud jde o určení výše udělené pokuty.

16. „Ukončení porušení, jakmile Komise poprvé zasáhla“, uvedené v bodě 3 pokynů o metodě stanovování pokut podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO, může logicky představovat polehčující okolnost pouze tehdy, pokud existují důvody pro předpoklad, že podnět k ukončení protisoutěžního jednání byl dotčeným podnikům dán předmětným zásahem. Je totiž zjevné, že účelem tohoto ustanovení je v případě, že Komise zahájí v tomto směru šetření, pobídnout podniky, aby okamžitě ukončily svá protisoutěžní jednání. Snížení výše pokuty nelze z tohoto titulu použít v případě, že

(viz body 295, 298)

18. Podnik musí Komisi za účelem získání snížení pokuty podle oddílu D bodu 2 sdělení o spolupráci z titulu nepopírání skutkových zjištění poté, co se seznámil se sdělením výhrad, výslovně informovat

o tom, že nemá v úmyslu skutková zjištění zpochybnit. Není-li takové výslovné prohlášení učiněno, nelze v pouhé nečinnosti podniku spatřovat usnadnění úlohy náležející Komisi,

neboť Komise je pak povinna doložit veškerá skutková zjištění v konečném rozhodnutí, aniž by se přitom mohla odvolat na prohlášení podniku.

(viz bod 303)